

जलक्रांतीचे जनक माजी मुख्यमंत्री स्वर्गीय
शंकरराव चव्हाण यांच्या जन्मशताब्दी निमित्त
जलभूषण पुरस्कार अदा करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्र. सिडीए-२०२०/प्र.क्र.३४/२०/लाक्षेवि (कामे)

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-३२.

दिनांक :- १२/०६/२०२०

प्रस्तावना :-

माजी मुख्यमंत्री, स्वर्गीय शंकरराव चव्हाण, राज्यसभा, लोकसभा, विधान परिषद आणि विधानसभा अशा केंद्र व राज्यातील चारही प्रतिनिधीगृहांचे सन्माननीय सभासद राहिलेले होते. महाराष्ट्र राज्याच्या जडणघडणीमध्ये सिंहांचा वाटा असलेले माजी मुख्यमंत्री स्वर्गीय शंकरराव चव्हाण यांची कारकीर्द कोणीही विसरु शकणार नाही. सत्ता ही बहुजन हितार्थ राबवावी हा थोर स्वातंत्र्य सेनानी स्वामी रामानंद तीर्थ यांनी दिलेला कानमंत्र अखेरपर्यंत त्यांनी सांभाळला. शून्यातून विश्व निर्माण करणारे, कर्तव्यनिष्ठ, लोकाभिमुख, निष्कलंक चारित्र्य असलेले दुरदृष्टी आणि विचार यांचा समन्वय साधणारे, घेतलेल्या कामात पूर्ण झोकून देऊन काम करणे हे त्यांचे वैशिष्ट्य होते.

पाणी अडवा पाणी जिरवा ही त्यांची घोषणा बोधवाक्य ठरली, जलसंस्कृतीचे जनक असा त्यांचा गौरवपूर्ण उल्लेख करण्यात येतो. अनेक प्रकल्पांच्या पूर्ततेसाठी भगीरथ प्रयत्न केल्यामुळे त्यांचे आधुनिक भगीरथ म्हणून वर्णन करण्यात येते. तसेच त्यांचे व्यक्तिमत्व, नेतृत्व आणि कर्तृत्व समाजाला सदैव सर्जनशीलतेची, उद्यमशीलतेची आणि सुसंस्काराची सदोदित प्रेरणा देत राहील. तसेच त्यांच्या कारकीर्दीत महाराष्ट्राची भरीव प्रगती झाली. अशा थोर पुरुषाचे जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त यावर्षी जलसंपदा, जलसंधारण आणि पाणी पुरवठा क्षेत्रात उत्कृष्ट काम करणाऱ्या व्यक्तींना माजी मुख्यमंत्री स्वर्गीय शंकरराव चव्हाण यांच्या जन्मदिनी “दि. १४ जुलै, २०२०” रोजी जलभूषण पुरस्कार प्रदान करणेची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

माजी मुख्यमंत्री, स्व. शंकरराव चव्हाण यांच्या जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त यावर्षी जलसंपदा, जलसंधारण आणि पाणी पुरवठा क्षेत्रात उत्कृष्ट काम करणाऱ्या व्यक्तींना त्यांच्या जन्मदिनी दि. १४ जुलै, २०२० रोजी जलभूषण पुरस्कार प्रदान करण्याचा कार्यक्रम आयोजित करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

२. उपरोक्त पुरस्कारासाठी शासन स्तरावर खालीलप्रमाणे राज्यस्तरीय समिती गठीत करण्यात येत आहे.

१) अप्पर मुख्य सचिव (जलसंपदा विभाग)	अध्यक्ष
२) प्रधान सचिव, मृद व जलसंधारण विभाग	सदस्य
३) प्रधान सचिव, ग्रामविकास पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग	सदस्य

४) प्रधान सचिव, कृषि विभाग	सदस्य
५) सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग	सदस्य
६) संचालक, जलसाक्षरता केंद्र, यशदा, पुणे	सदस्य
७) मुख्य अभियंता (पा.) व सहसचिव, जलसंपदा विभाग	सदस्य
८) जलसाक्षरता केंद्राने निवड केलेले दोन जलनायक	सदस्य
९) उपसचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग	सदस्य सचिव

३. प्राप्त नामांकनाची छाननी / तपासणी करून राज्यस्तरावर प्रथम, द्वितीय व तृतीय पुरस्कारासाठी निवड करण्यात येईल.

४. पुरस्कार वितरण समारंभ :- राज्यस्तरावरील जलभुषण पुरस्कार वितरण समारंभ दरवर्षी “दि. १४ जुलै, २०२०” रोजी (कै. शंकररावजी चव्हाण, केंद्रिय माजी गृहमंत्री व महाराष्ट्र राज्याचे माजी मुख्यमंत्री यांच्या जयंती निमित्त आयोजित करण्यात यावा. तसेच या कार्यक्रमाचे आयोजन जलसाक्षरता केंद्र, यशदा मार्फत करण्यात यावे.

५. पुरस्काराची रक्कम पुढीलप्रमाणे राहील.

राज्यस्तर पुरस्कार :- प्रथम क्रमांक रु. ५ लक्ष व प्रशस्तीपत्र व स्मृतीचिन्ह
द्वितीय क्रमांक रु. ३ लक्ष व प्रशस्तीपत्र व स्मृतीचिन्ह
तृतीय क्रमांक रु. २ लक्ष व प्रशस्तीपत्र व स्मृतीचिन्ह

६. सदर पुरस्कारासाठीची नामांकने संचालक, जलसाक्षरता केंद्र, पुणे यांनी जाहीर प्रसिद्धीद्वारे मागवावीत. त्यानंतर निकषानुसार पडताळणी/ मुल्यांकन यासोबतच्या परिशिष्ट - १ नुसार करून राज्य स्तरीय समितीच्या मान्यतेस्तव सादर करावी. याबाबतचा अंतिम निर्णय समितीच्या बैठकीत मा. मंत्री (जलसंपदा) यांच्या मान्यतेने घेण्यात येईल.

७. सदर पुरस्कारासाठी होणारा खर्च यशदा, पुणे यांना जलसाक्षरता कार्यक्रमासाठी “लेखाशिर्ष २७०१ मोठे व मध्यम पाटबंधारे (०७) (०१) जलसाक्षरता व जलजागृती कार्यक्रमांतर्गत सहाय्यक अनुदान (२७०० २०८९)” या मुख्य लेखाशिर्षाखाली उपलब्ध होणाऱ्या निधीतून करण्यात यावा.

८. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२००६१७१२२५०९४९२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(दि. शा. घाटगे)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा. राज्यपालांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई

- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. उप मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) मा. मंत्री (सा.बा.) यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय मुंबई.
- ५) मा. राज्यमंत्री (सा.प्र.) यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई.
- ६) मा. राज्यमंत्री (सा.बां.) यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई.
- ७) मा. विरोधी पक्षनेता विधानपरिषद / विधानसभा.
- ८) सर्व सन्माननीय विधानपरिषद / विधानसभा.
- ९) मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक.
- १०) सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव/ सचिव.
- ११) सचिव (प्र.सु.व र.व.का.) सा.प्र.वि. मंत्रालय, मुंबई.
- १२) महासंचालक, यशदा, पुणे
- १३) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- १४) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- १५) महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- १६) महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- १७) मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, नागपूर.
- १८) उप सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग (इमारत -३) मंत्रालय, मुंबई.
- १९) उप सचिव वित्त विभाग (व्यय -४/ व्यय -१०/अर्थसंकल्प-१४/) मंत्रालय, मुंबई.
- २०) उप सचिव(२९ अ), सामान्य प्रशासन विभागमंत्रालय, मुंबई.
- २१) सह संचालक (वित्त व कोषागारे) नागपूर.
- २२) अधिक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, नागपूर / नांदेड.
- २३) उपसंचालक, नगर रचना नागपूर/ नांदेड.
- २४) जिल्हा कोषागार अधिकारी, नांदेड.
- २५) निवडनस्ती, लाक्षेवि (कामे), मंत्रालय, मुंबई.

परिशिष्ठ- एक

जलक्रांतीचे जनक माजी मुख्यमंत्री स्वर्गीय श्री. शंकरराव चव्हाण स्मृती जलभूषण पुरस्कारासाठीचे निकष

अ.क्र.	निकषाचा मुद्दा	गुण	प्राप्त गुण
१	कार्याचे स्वरूप कोणते ? वैयक्तिक/संस्थात्मक	५	
२	संबंधित हे शासकीय सेवक आहेत किंवा कसे ? त्यांना नेमून दिलेले हे काम आहे का?	५	
३	कार्यक्षेत्र प्रकार कोणता? जलसंपदा/जलसंधारण/पाणी पुरवठा	५	
४	झालेल्या कामाचे लाभधारक (संख्यात्मक) व्यक्ती/गांव अथवा गांवे/शहर किंवा शहरे	५	
५	प्रस्तुत कामासाठी शासकीय मदत /अनुदान घेण्यात आले होते किंवा कसे ?	५	
६	प्रस्तुत काम लोकसहभागातून घडवून आणण्यासाठी प्रयत्न करण्यात आले का ?	१०	
७	सदर कामामुळे निर्माण झालेला जलसाठा अथवा पुरवठा करण्यात आलेल्या कामाचे परिमाण	५	
८	प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष जलसमृद्ध झालेल्या जमिनीचे क्षेत्र	५	
९	करण्यात आलेल्या बांधकामांचे स्वरूप – तात्पुरते /मर्यादित कालावधीचे/प्रदीर्घ टिकणारे	५	
१०	सूक्ष्म सिंचन प्रसार-प्रचाराबाबत करण्यात आलेले कार्य-तपशील परिमाणांसह	१०	
११	पीकबदल, कमी पाण्याची पिके घेणे याबाबत समाजात प्रबोधन केलेले आहे का ?	५	
१२	कमी पाण्यात अधिकाधिक उत्पादन करण्यात आलेले यश तपशीलासह	५	
१३	पाणी पुनर्वावार व पुनर्भरण याबाबत केलेले प्रयत्न तपशील परिमाणांसह	१०	
१४	सांडण्याच्या विनियोगाबाबत केलेले काम	५	

अ.क्र.	निकषाचा मुद्दा	गुण	प्राप्त गुण
१५	जलसंधारण कार्य असेल तर केलेल्या कामांचे प्रकार व संख्या तसेच त्यातून झालेला लाभ परिमाणांसह	५	
१६	पाणी वापर संस्था /प्रक्रिया उद्योग/उत्पादक संस्था इत्यादी संबंधी केलेले स्पृहणीय काम	५	
१७	यापूर्वीचे सन्मान व पुरस्कार	--	
१८	वरील मुद्यांखेरीत उल्लेखनीय तपशील	५	
	एकूण गुण	१००	
